นิทรรศการผลงานศิลปกรรม
"ชีวิต จิตใจ"
โดย วรฤทธิ์ ฤทธาคนี

ระหว่างปี พ.ศ. 2523 - 2551
ณ สมบัติเพิ่มพูน แกลเลอรี่

Art Exhibition
"Life - Mind"
by Worariddh Riddhagni
1980 - 2008
at Sombatpermpoon Gallery

Rama IX Art Museum Foundation

วรฤทธิ์ ฤทธาคนี

Worariddh Riddhagni

Rama IX Art Museum Foundation

SOL-0004-07-2008
B-CAT-2-0055

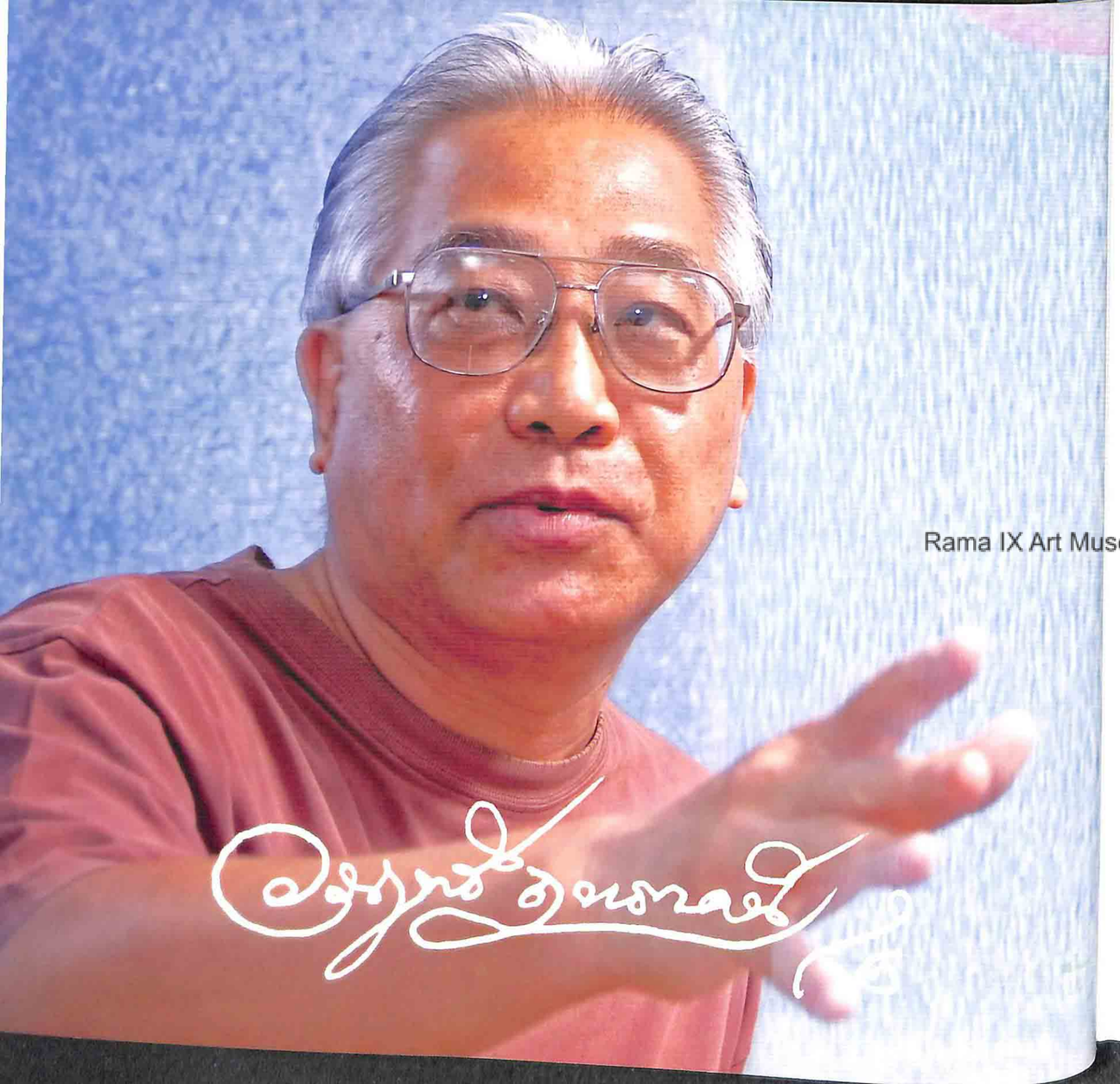

Rama IX Art Museum Foundation

นิทรรศการศิลปกรรม
"ชีวิต จิตใจ"
โดย วรฤทธิ์ ฤทธาคนี

ระหว่างปี
พ.ศ. 2523 - 2551
ณ สมบัติเพิ่มพูน แกลเลอรี

Art Exhibition
"Life - Mind"
by Worariddh Riddhagni
1980 - 2008
at Sombatpermpoon Gallery

Message from
M.R. Sukhumbhand Paribatra

It is both an honor and a pleasure for me to take part in this exhibition which brings together works from different periods in the distinguished career of Ajarn Woraridh Riddhagni, organized by the Sombat Permpoon Gallery.

I have known Khun Sombat Wattanathai for almost 20 years, ever since she had her gallery at the Dusit Thani Hotel. Even though we didn't get together all that often, I have always thought of Khun Sombat a true friend, and I consider her friendship one of the genuine treasures of my life. Times when I've felt fed up with the world, I've gone to Khun Sombat's gallery to admire the paintings and have a chat with her or one of the other people working there. It has never failed to cheer me up. You might even call it a kind of cure for the blues. One reason for this is that Khun Sombat and I have so many things in common. We're the same age. We both like art and literature, and we've both taken a path in life that most other people see as undesirable. In Khun Sombat's case, that has meant devoting herself body and soul to art, while my life has been dedicated to politics. I'm very glad that Khun Sombat and his daughter, Khun Panada Lerthattasin, have organized this exhibition, and I'm happy to have this opportunity to show my appreciation for the friendship that Khun Sombat has offered me all these years.

I don't know Ajarn Woraridh personally, but as a longtime admirer of his work, I certainly feel as if I know him. In fact, I'm probably one of his original admirers, having bought one of his earlier paintings – one called "Fish Live in Water: The Dharma Lives in the Heart." And in the years since then, I've collected more of his works than paintings by any other artist. His technical skills are exceptional, but for me, more important than this is the inspiration he draws from the Buddhist dharma. Ajarn Woraridh has a profound understanding of the Buddhist teachings and is uniquely able to give expression to this understanding in his art. This is the reason I take such pleasure in participating in this exhibition of Ajarn Woraridh's major works.

I hope that this retrospective of Ajarn Woraridh's paintings, held here at the Sombat Permpoon Gallery, is an unqualified success, and my best wishes go out to everyone who has played a part in making the exhibition possible. This includes, above all, Ajarn Woraridh, Khun Sombat, and Khun Panada. I wish them the four blessing of long life, beauty, happiness and health. May these blessings strengthen their dedication to art for many years to come.

M.R. Sukhumbhand Paribatra
Chairman, Chumpot-Phantip Foundation
Wang Suan Pakkard, Bangkok
22/July /2008

Rama IX Art Museum Foundation

สารจากประธานเปิดงาน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและยินดีอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในงานนิทรรศการรวบรวมผลงานศิลปะของอาจารย์วรฤทธิ์ ฤทธาคนี โดยสมบัติเพิ่มพูนแกลเลอรี่ ครั้งนี้

ผมรู้จักคุณสมบัติ วัฒนไทย มาเป็นเวลาเกือบ 20 ปีแล้ว นับแต่ช่วงที่คุณสมบัติยังมีแกลเลอรี่อยู่ที่โรงแรมดุสิตธานี ถึงแม้ว่าเราไม่ได้พบปะไปมาหาสู่กันเท่าไรนัก แต่ผมก็ถือว่าคุณสมบัติเป็นเพื่อนที่ดี และความเป็นเพื่อนกับคุณสมบัติเป็นกำไรชีวิตสำหรับผมมาโดยตลอด บ่อยครั้งเมื่อผมรู้สึกเบื่อโลก ผมจะไปแกลเลอรี่ของคุณสมบัติเพื่อชมภาพเขียนและพูดคุยกับคุณสมบัติหรือคนอื่นๆ ซึ่งมักจะทำให้ผมรู้สึกดีขึ้น จะคิดว่าเป็นยาขนานหนึ่งก็ว่าได้ ที่เป็นเช่นนี้ ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าเรามีอะไรคล้ายกันก็ได้ อายุเท่ากัน ชอบศิลปะและชอบหนังสือเหมือนกัน และเลือกดำเนินชีวิตในทางที่คนส่วนใหญ่ไม่คิดจะทำ ซึ่งสำหรับคุณสมบัติคือการทุ่มเทมหาศาลเพื่องานศิลปะ และสำหรับผมคือการเมือง ผมจึงรู้สึกดีใจเป็นอย่างยิ่งที่คุณสมบัติและลูกสาว คือ คุณปนัดดา เลิศหัตถศิลป์ ได้จัดนิทรรศการนี้ขึ้นมา และขอขอบคุณที่คุณสมบัติได้เปิดโอกาสให้ผมตอบแทนความเป็นเพื่อนได้บ้าง

ผมไม่รู้จักอาจารย์วรฤทธิ์ ฤทธาคนี เป็นการส่วนตัว แต่ไม่รู้จักก็เหมือนรู้จัก เพราะผมชอบงานศิลปะของอาจารย์มาเป็นเวลานานแล้ว ผมคงเป็นหนึ่งในแฟนรุ่นแรก ๆ ที่ได้ซื้อภาพเขียนของอาจารย์ (ชื่อ"ปลาอยู่ในน้ำ ธรรมะอยู่ในใจ") และในช่วงเวลาที่ผ่านมา ภาพเขียนของอาจารย์เป็นงานศิลปะที่ผมได้สะสมไว้มากที่สุด ความสามารถทางด้านเทคนิคของอาจารย์เป็นเรื่องสำคัญ แต่ที่สำคัญกว่านั้นสำหรับผมคือ แรงบันดาลใจอันลึกซึ้งเนื่องจากพุทธธรรมและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในพุทธธรรม ซึ่งอาจารย์ได้สื่อให้เห็นอย่างชัดเจนในงานศิลปะของท่าน ผมจึงรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาร่วมในนิทรรศการแสดงผลงานที่สำคัญของอาจารย์วรฤทธิ์ครั้งนี้

ผมขออวยพรให้นิทรรศการรวบรวมผลงานศิลปะของอาจารย์วรฤทธิ์ ฤทธาคนี จัดโดยสมบัติเพิ่มพูนแกลเลอรี่ ประสบความสำเร็จในทุกๆ ทาง และขออวยพรให้ผู้ซึ่งมีส่วนสำคัญในการจัดงานนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์วรฤทธิ์ คุณสมบัติ และคุณปนัดดา ประสบความสุข ความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้าด้วยจตุรพิธพรชัย คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ เป็นพลังสำคัญในการส่งเสริมโลกแห่งศิลปะและศิลปินตลอดไป

หม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตร

ประธานมูลนิธิจุมภฏ-พันธุ์ทิพย์
วังสวนผักกาด กรุงเทพมหานคร
22 กรกฎาคม 2551

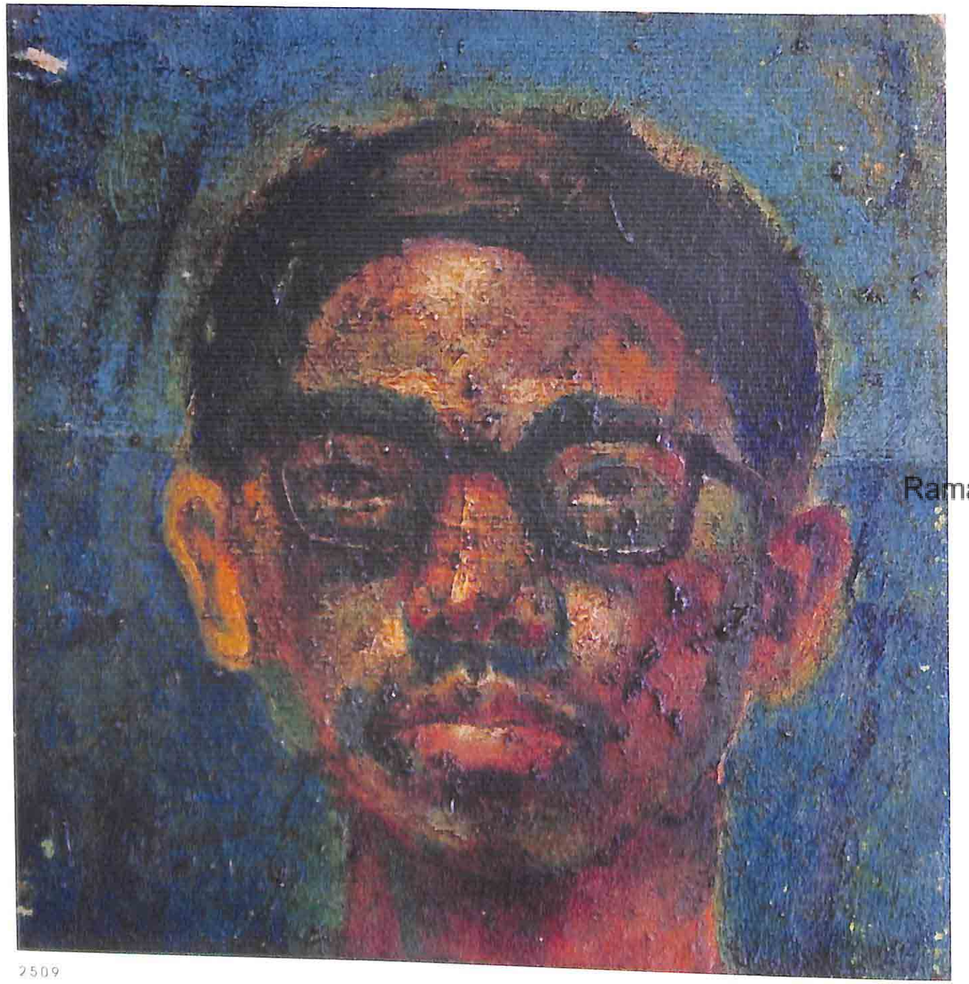

2509

Rama IX Art Museum Foundation

หมายเหตุจิตรกร

◎ *หมายเหตุเรื่องชีวิต พุทธธรรม และศิลปะ*

ผลงานศิลปะของผมเกิดมาจากการดำเนินชีวิตจิตใจของผม ผลงานศิลปะหากจะมีคุณค่าความดีงามอะไรบ้าง ย่อมมิได้เกิดขึ้นโดดๆ จากความขวนขวายถวายชีวิตของผมเพียงประการเดียว ผลงานศิลปะก็คงเป็นเช่นเดียวกับการดำเนินชีวิตจิตใจที่ต้องอาศัยเหตุปัจจัยทั้งโดยตรง โดยอ้อมมากมาย นับตั้งแต่พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ญาติพี่น้องมิตรสหาย ผู้รักใคร่ชอบพอ ผู้มีพระคุณ อันมีความเกี่ยวเนื่องกับผมจนก่อเกิดเป็นชีวิต และการงานของผมตั้งแต่ต้นจนทุกวันนี้

ผมสนใจพระพุทธศาสนามาตั้งแต่เด็ก เป็นความสนใจในแง่มุมของอำนาจจิตอิทธิปาฏิหาริย์ และความซาบซึ้งใจในความสงบของบรรยากาศในวัดก่อน จนกระทั่งเริ่มเห็นการพลัดพรากจากเหตุของความเจ็บป่วยและความตาย จึงเริ่มตระหนักเห็นจริงในข้อธรรมเรื่องความตาย เรื่องอริยสัจ และเรื่องกรรม

พระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตจิตใจของผมตลอดมาและเข้มข้นขึ้นตามลำดับรับกับวัยที่พบกับเหตุการณ์ชีวิตในแง่มุมต่างๆ มากขึ้น

เมื่อมาเรียนศิลปะที่โรงเรียนช่างศิลป เรื่องจิตตภาวนาในพระพุทธศาสนาก็ปรากฏให้สนใจเรื่องทางจิตวิญญาณมากขึ้น โดยเฉพาะผมถือว่าได้อาจารย์กรรมฐานท่านแรกโดยไม่เคยพบองค์จริงท่านเลย คือได้อ่านหนังสืองานศพที่บ้านเป็นคำสอนการปฏิบัติอานาปานสติภาวนาของท่านพุทธทาสภิกขุ จึงสนใจน้อมนำมาปฏิบัติด้วยตนเอง (ขณะนั้นอายุ 17 ปี อยู่ปี 1 โรงเรียนช่างศิลป) จนจิตใจได้พบกับความสุขสงบชนิดหนึ่ง ที่ถึงกับอุทานกับตัวเองว่า ความสุขสงบใจอย่างนี้เอาสมบัติอะไรๆ ในโลกมาแลกก็ไม่เอา ซึ่งความสุขสงบชนิดดังกล่าวได้เข้าถึงอีกเพียงสองสามครั้งแล้วไม่เคยสัมผัสอีกเลยจนบัดนี้ ท่านพุทธทาสภิกขุจึงนับเป็นอาจารย์กรรมฐานท่านแรกของผม

ผมเริ่มสนใจในจิตตภาวนาทางพระพุทธศาสนามาตั้งแต่บัดนั้น แต่ไม่มีโอกาสได้รู้จักครูบาอาจารย์ทางนี้โดยตรงเลย จนประมาณปี พ.ศ. 2518 ผมไม่สบาย คุณแม่ประดับ ฤทธาคนี ได้ไปทัวร์ธรรมะกับทัวร์คณะหนึ่ง และพาผมไปด้วย คงหวังจะเป็นการช่วยรักษาอาการเจ็บป่วยของผมด้วยทางหนึ่ง ทัวร์ธรรมะครั้งนี้มีรายการไปทำบุญและกราบนมัสการหลวงพ่อชา ที่วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี ผมได้สัมผัสกับบรรยากาศของวัดป่าเป็นครั้งแรก รู้สึกร่มเย็นลึกซึ้งสุขสงบในใจมาก โดยเฉพาะได้ฟังเทศน์จากหลวงพ่อชาอย่างอัศจรรย์ใจ คือตอนแรกผมไม่ได้สนใจฟังเทศน์จากท่านมากนัก อยู่นอกห้องเทศน์ด้วยซ้ำ ยืนอยู่ข้างๆ หน้าต่างมองเข้าไปเห็นท่านอยู่ไกลๆ สักแต่ว่าฟังไป แต่ปรากฏว่าคำเทศน์ของท่านเหมือนเทศน์ให้เราฟังคนเดียว คือมีเนื้อหา

กระทบใจเป็นระยะๆ สงสัยอะไรในใจลึกๆ คำเทศน์ของท่านพุ่งเข้ามาเฉลยหมด จึงแปลกใจและสนใจในหลวงพ่อชาและพระกรรมฐานสายวัดป่ามานับตั้งแต่บัดนั้น กระทั่งมีเหตุปัจจัยโยงใยได้มาอยู่ในบุญเขตและกระแสความเมตตาของหลวงตามหาบัวจนทุกวันนี้ จากเรื่องราวดังกล่าวจึงนับได้ว่า คุณแม่ประดับ ฤทธาคนี เป็นบุคคลแรกที่นำผมให้ได้พบกับพระกรรมฐานสายวัดป่า

พอแม่ครูบาอาจารย์ทางธรรมของผมจึงมีทั้งท่านพุทธทาสภิกขุ ท่านหลวงพ่อชา ท่านหลวงตามหาบัว ตลอดจนอีกหลายท่านที่ผมได้อ่าน ได้ฟังคำเทศนาของท่านอย่างถึงอกถึงใจ

ทั้งหลายทั้งปวงนั้น เป็นเหตุปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินชีวิตจิตใจของผมซึ่งย่อมหมายถึงเป็นเหตุปัจจัยสำคัญต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยเช่นกัน

◎ *หมายเหตุเรื่องความสัมพันธ์กับสมบัติเพิ่มพูนแกลลอรี่*

สมบัติเพิ่มพูนแกลลอรี ซึ่งมีบทบาทรับซื้อและสะสมผลงานศิลปะของผมมาตั้งแต่ พ.ศ. 2535 และโดยความคิดริเริ่มของ "เจ" (คุณปนัดดา เลิศหัตถศิลป์) ลูกสาวของคุณสมบัติ วัฒนไทย ประสงค์จะรวบรวมผลงานศิลปะของผมที่ทางแกลลอรีสะสมเอาไว้ จัดแสดงอย่างเป็นกิจจะลักษณะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ชื่นชมผลงานศิลปะของผมมากขึ้น จนถึงอาจเป็นประโยชน์ต่อสาธุชนทั่วไปในวงกว้าง ผมรับทราบด้วยใจอนุโมทนา และยินดีให้ความร่วมมือ โดยการเขียนข้อเขียนนี้

ก่อนอื่นผมต้องบอกกล่าวถึงสัมพันธภาพของผมกับสมบัติเพิ่มพูนแกลลอรี่ให้ปรากฏ กล่าวคือ เมื่อผมกับภรรยา (คุณวีรา ฤทธาคนี) ได้หลีกเร้นไปใช้ชีวิตสงบอยู่ต่างจังหวัดใกล้กับวัดป่าบ้านตาด ตั้งแต่ พ.ศ. 2532 ชีวิตของเราก็อยู่สุขสงบตามอัตภาพ แต่ในความเป็นจริงของชีวิตทางโลก ที่ต้องเป็นอยู่ย่อมมีภาระจำเป็นตามวิถีโลก ภรรยาผมตระหนักในเรื่องนี้ จึงถามผมว่า จะติดต่อใครได้บ้างให้แนะนำแกลลอรี่ที่สนใจผลงานผม ผมแนะนำให้ติดต่อ คุณสมศักดิ์ เชาว์ธาดาพงศ์ เพื่อนรักร่วมสถาบันศิลปะคนหนึ่ง สมศักดิ์แนะนำภรรยาผมให้ติดต่อกับคุณสมบัติ วัฒนไทย ซึ่งขณะนั้น (พ.ศ. 2535) มีแกลลอรี่อยู่ที่โรงแรมดุสิตธานี ภรรยาผมได้ติดต่อกับคุณสมบัติปรากฏว่ามีอัธยาศัยต้องกัน พูดจากันได้แบบใจถึงใจ และทราบว่าคุณสมบัติก็สนใจผลงานของผม ทั้งให้ความเชื่อถือโดยจะรับผลงานทุกชิ้น วาดอะไรก็ได้ เมื่อผมทราบว่าทางคุณสมบัติใจถึงผม ผมก็ใจถึงให้ความสำคัญกับแกลลอรี โดยถือเป็นสัจจะติดต่อกับคุณสมบัติเพียงแห่งเดียว

ผลงานศิลปะของผมในห้วงเวลาตั้งแต่ติดต่อกับคุณสมบัติจนมาถึงบัดนี้ (2535 - 2551) หากจะมีคุณค่า ความดีงามอะไรบ้าง คงไม่ใช่เกิดจากตัวผมเองโดดๆ คุณวีรา ฤทธาคนี ภรรยาที่รัก ผู้ร่วมทุกข์ ร่วมสุข ซึ่งล่วงลับไปแล้วมีส่วนสำคัญเป็นคนแรก จนเป็นเหตุเชื่อมโยงต่อมาถึงคุณสมศักดิ์ เชาว์ธาดาพงศ์ ต่อมาถึงคุณสมบัติ วัฒนไทย และคุณประทีป เลิศหัตถศิลป์ ซึ่งผมทราบว่าให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลังคุณสมบัติอย่างสำคัญ บุคคลดังกล่าวจึงมีส่วนทำให้ก่อเกิดคุณค่า ความดีงาม ที่พอจะมีอยู่ในผลงานของผมด้วยเช่นกัน จึงขอบันทึกความจริงนี้ไว้ให้ปรากฏ

คุณวีรา ฤทธาคนี

ท่าน้ำวัดใหญ่สุวรรณมหาสถาน จ. พระนครศรีอยุธยา 2529

◎ *หมายเหตุเรื่องการปฏิบัติงานศิลปะ*

โดยปกติผู้ทำงานศิลปะในแขนงต่างๆ ย่อมจะทำงานจากเรื่องที่กระทบใจตัวเอง ส่วน "เรื่อง" ที่จะกระทบใจนั้น ย่อมแตกต่างกันไปตามพื้นฐานของชีวิตจิตใจของแต่ละคน

การทำงานศิลปะของผม เมื่อถึงห้วงเวลาที่ผมทุ่มเทใจให้กับข้อธรรมในพระพุทธศาสนา อันมีความสัมพันธ์กับชีวิตจิตใจของผมในเรื่องอริยสัจ คือ เมื่อผมมีความทุกข์ใจ ทุกข์กาย ผมย่อมต้องดิ้นรนหาทางดับทุกข์ จนผมพบว่าวิถีพุทธเป็นวิถีที่ดับทุกข์ผมได้จริง การทำงานศิลปะในห้วงนั้นจึงเต็มไปด้วยเรื่องชีวิตจิตใจที่สัมพันธ์กับข้อธรรมต่างๆ ที่นำมาบอกกล่าวในผลงานโดยอิงกับความรู้ทางปริยัติเป็นหลัก

Rama IX Art Museum Foundation

ส่วนการทำงานจากเรื่องกระทบใจในชีวิตประจำวันทั่วไปมีบ้าง แต่ก็เป็นส่วนน้อย

ต่อมาในระยะหลัง เมื่อชีวิตจิตใจถึงจุดผ่อนคลายขึ้น ก็พบว่า เรื่องราวในชีวิตประจำวันนั้นล้วนแฝงไปด้วยคติธรรมอันเข้ากันได้กับพุทธธรรมทั้งสิ้น ดังนั้น นอกจากการทำงานศิลปะเพื่อบันทึกการฝึกฝนอบรมชีวิตจิตใจตนเองแล้ว ปรากฏการณ์ในชีวิตจิตใจอื่นๆ ที่มากระทบใจ ก็สามารถน้อมนำมาเลือกสรรกลั่นกรองเป็นความรู้เตือนตน หรือเป็นนิมิตให้ระลึกถึงเรื่องราวอันชุบชูจิตใจตนเองได้

แต่การนำ "เรื่อง" ที่มากระทบใจในชีวิตประจำวัน ก็หาได้นำเอามาทุกเรื่องตะไปไม่ "เรื่อง" ที่นำมาวิตก วิจาร เทียบดังการยกเรื่องเอามาเป็นข้อธรรมกรรมฐานผูกใจไว้ เรื่องที่ควรผูกใจไว้ก็คือเรื่องที่ทำให้จิตใจสุขสงบ เรื่องที่ชุบชูใจให้สดชื่นฟื้นจากทุกข์โทษ หรือเรื่องที่ทำให้จิตใจผ่อนคลายปลอยวาง ส่วนเรื่องอันเร้าใจให้รุ่มร้อนในอดีตจะสละออกไปและการผูกใจเอาไว้กับเรื่องฝ่ายกุศลมากๆ เข้า จิตใจย่อมมีกำลังในทางธรรมมากขึ้นในภายหลัง อาจนำเรื่องที่อาจเกิดอดีตในตอนแรกๆ ยกมาวิเคราะห์ วิจัย จนกลายเป็นคติธรรมขึ้นมาก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำได้

อย่างไรก็ดี ไม่ว่าจะนำเรื่องมากหลายที่กระทบใจ เอามาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ แต่วิธีลัด สัมพันธ์อยู่กับการปฏิบัติจิตตภาวนาในพุทธวิธีให้เป็น เอกภาพ อยู่เสมอ และสิ่งนี้ คือ หัวใจในการปฏิบัติงานศิลปะของผม

ผมมีความหวังลึกๆ ว่า เมื่อวิถีแห่งศิลปะมีความสัมพันธ์เป็นเอกภาพกับวิถีพุทธ และผมนำมาปฏิบัติงานศิลปะจนดับทุกข์ตนเองได้ในระดับที่มองเห็นความหวัง ผลที่ออกมาเป็นผลงานศิลปะทั้งหลายนั้นก็น่าจะมีผลช่วยดับทุกข์ เสริมสุขทางใจให้สาธุชนทั้งหลายที่ได้สัมผัสรับชมผลงานเหล่านั้นได้บ้างเหมือนกันไม่มาก ก็น้อย

บุญกุศลอันพึงมี พึงเกิด จากเหตุทั้งหลายดังกล่าวมานี้ ผมขอน้อมอุทิศให้กับสรรพชีวิตจิตวิญญาณทั้งปวงทั่วสามแดนโลกธาตุ

วรฤทธิ์ ฤทธาคนี

พฤหัสบดี 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ 2551
มาฆบูชา

Rama IX Art Museum Foundation

"ทางรอดของชาติ" 2520

2510

Rama IX Art Museum Foundation

Notes from the Artist

Notes on Life, the Dharma and Art

My art grows out of my experiences and perception of life. In order to have any value or beauty, a work of art has to come from more than just my own hard work and dedication. A work of art is, in fact, no different from a life, which is shaped by a vast number of direct and indirect influences. Foremost among these are parents, teachers, friends and relatives, loved ones, and benefactors, all the people who have had an impact on my life and work from the beginning until now.

I've been interested in Buddhism since I was a [illegible] my interest was focused on the paranormal and the serene atmosphere of the temple. It was only when I experienced the feelings of loss resulting from sickness and death that I began to appreciate the truth of the Buddhist scriptures, the Four Noble Truths, and the nature of karma.

Buddhism has always played an important role in my life, and its influence has grown more pronounced as I've gotten older and my experience of life has deepened.

When I was a student in art college, I took an increasing interest in Buddhist meditation, and it was during this time, that I found my very first meditation teacher, someone I never actually met in person. I remember sitting at home reading instructions for practicing mindfulness on breathing in a funeral book to commemorate the death of the revered monk, Buddhadasa Bhikkhu. I was 17 and a first-year student in art college, and I decided to begin practicing mindfulness myself. Eventually I achieved a special kind of peace and contentment that I wouldn't have traded for anything in the world. It was a feeling I only managed to recreate another two or three times but that has evaded me ever since. Because of this feeling, I came to consider Buddhadasa Bhikkhu as my first meditation teacher.

While that marked the actual beginning of my lifelong interest in Buddhist meditation, it wasn't until 1975 that I had the opportunity to practice in person with a meditation teacher. I was sick, and my mother, Khun Pradap Rithakhanee, went on a kind of Buddhist pilgrimage tour and took me with her. She hoped that the trip would be good for my health. The tour included a stop at the forest temple of Wat Nong Pa Phong in Ubol Ratchathani, where we made merit and paid our respects to the venerable Luang Phor Cha. It was the first time I had visited a forest monastery and the profound sense of peace and serenity I found there was incredible. I was also deeply impressed by the preaching of Luang Phor Cha. At first I had no real

interest in listening to his sermon. I remember standing outside the hall, looking through a window at the monk from across the large space. Yet despite the distance, I could hear his words, and incredibly, it was as if he was speaking to me and me alone. He seemed to have answers to all the questions deep in my mind. It was strange how I found myself drawn to Luang Phor Cha and his type of meditation practice. His influence remained paramount until later circumstances brought me in contact with the teachings of Luang Ta Mahabua. In short, what this story shows is that it was my mother, Khun Pradap Rithakhanee, who first introduced me to the type of meditation practiced at forest temples.

The people who have taught me about the dharma include Buddhadasa Bhikkhu, Luang Phor Cha, Luang Ta Mahabua, and many others whose books I've read and whose sermons I've listened to over the years.

All of them have had an instrumental influence on my life, and therefore, they have necessarily also had a major impact on my art.

Notes on My Relationship with the Sombat Permpoon Gallery

I have an exclusive arrangement with the Sombat Permpoon Gallery to buy and collect all my work. At the suggestion of owner Sombat Wattanathai's daughter, Khun Panada, the gallery stages periodic exhibits of my paintings in its collection for the benefit of those who admire my work. These exhibits may even have a positive impact on a wider public. In any case, I am grateful for the gallery's dedication to my work and am, therefore, only happy to contribute these notes to the latest show.

First of all, let me explain how my relationship with the Sombat Permpoon Gallery came about. When my wife (Khun Weera Rithakhanee) and I decided to escape the bustle of the city and take up residence near a forest monastery upcountry back in 1989, we couldn't cut ourselves off entirely from the bigger world beyond. My wife was especially aware of this, and when she asked me who she should talk to about galleries that might be interested in my work, I suggested that she get in touch with Khun Somsak Chaothadapong, a dear friend and former colleague. He in turn suggested that she contact Khun Sombat Wattanathai, who ran a gallery at the Dusit Thani Hotel at the time (1992). As it turned out, Khun Sombat and my wife hit it off immediately. Khun Sombat expressed an interest in my art and agreed to buy all of my work, no matter what I painted. When I found out just how much faith Khun Sombat was willing to place in me and my work, I couldn't help but reciprocate, and since

Rama IX Art Museum Foundation

that time, this is the only gallery I've ever dealt with.

If any of the works I've done in the time since I first got to know Khun Sombat to the present (1992-2008) have any value or beauty, I owe it to a lot more than just my own efforts. I'm indebted, first and foremost, to my beloved wife, Khun Weera, who shared my joys and sorrows for all the years of our marriage until her death. I have her to thank for putting me in touch with Khun Sombat through Khun Somsak. I'm also grateful to Khun Prateeb Lerthattasilpa, who has often backed Khun Sombat in his support for my work. All these people are equally responsible for any merit that my paintings may have, and I am pleased to have this opportunity to acknowledge them.

Notes on My Work as an Artist

Whatever their medium, artists base their work on things that touch them in some way. What these "things" are differs from one artist to the next, depending on his or her life experiences.

In my case, there came a time in my life when I began to devote myself to contemplation of the Buddhist dharma, most notably the Four Noble Truths. At some point I learned that the Buddhist teachings were the most effective means of relieving my suffering whenever I was physically ill or emotionally troubled. From that time my art was infused with references to the dharma and the central role it occupied in my life. Although there were occasional allusions to events from everyday life, my work was dominated by my understanding of the Buddhist scriptures.

Later, when I reached a happier place in my life, I found that everyday occurrences sometimes also concealed important moral lessons that could reinforce my faith in the dharma. As a result, my work as an artist became not just a record of my spiritual education but a way of gaining insights into the meaning of everyday experiences that touched me in some way.

But, of course, not all of these "experiences" are suitable subject matter for my art, just as not everything is a proper subject for meditation. The experiences I choose to work from are those that calm my mind, elevate my spirit, relieve me of sadness, and free my mind of negative thoughts. Those things that anger me or threaten my equanimity are filtered out, and instead I focus on what is good and virtuous. In some cases, I may take as my starting point a subject that angers or disturbs me, but after examining it carefully, I can derive some positive moral lesson from it.